

BA VẤN ĐỀ CẦN QUAN TÂM
ĐỂ THÚC ĐẨY KHỞI NGHIỆP
ĐỔI MỚI SÁNG TẠO
Ở VIỆT NAM

Nguyễn Quân

Hội Tự động hóa Việt Nam

1. ĐẦU TƯ MẠO HIỂM VÀ QUỸ ĐẦU TƯ KHỞI NGHIỆP

- **Việt Nam chưa có hệ thống luật pháp đầy đủ về Đầu tư mạo hiểm (ĐTMH)**

- **Luật Công nghệ cao 2008 :**

- **Điều 24. Đầu tư mạo hiểm cho phát triển công nghệ cao**

- **Điều 25. Quỹ đầu tư mạo hiểm công nghệ cao quốc gia**

1. Quỹ đầu tư mạo hiểm công nghệ cao quốc gia là tổ chức tài chính nhà nước để đầu tư vốn, cung cấp dịch vụ tư vấn cho tổ chức, cá nhân hình thành và phát triển doanh nghiệp ứng dụng, sản xuất sản phẩm, cung ứng dịch vụ công nghệ cao.

2. Nguồn tài chính hình thành Quỹ đầu tư mạo hiểm công nghệ cao quốc gia bao gồm:

- a) Vốn điều lệ của Quỹ đầu tư mạo hiểm công nghệ cao quốc gia được hình thành từ ngân sách nhà nước và được bổ sung từ ngân sách nhà nước trong quá trình hoạt động;
- b) Tài trợ, vốn góp của tổ chức, cá nhân trong nước, tổ chức, cá nhân nước ngoài;
- c) Các khoản thu từ hoạt động của Quỹ đầu tư mạo hiểm công nghệ cao quốc gia;
- d) Các khoản vốn huy động hợp pháp khác.

4. Bộ Khoa học và Công nghệ chủ trì phối hợp với Bộ Tài chính trình Thủ tướng Chính phủ quyết định thành lập, ban hành quy chế tổ chức và hoạt động của Quỹ đầu tư mạo hiểm công nghệ cao quốc gia.

-Luật hỗ trợ doanh nghiệp vừa và nhỏ 2017

Điều 18. Đầu tư cho doanh nghiệp nhỏ và vừa khởi nghiệp sáng tạo

1. Nhà đầu tư cho doanh nghiệp nhỏ và vừa khởi nghiệp sáng tạo bao gồm quỹ đầu tư khởi nghiệp sáng tạo, tổ chức, cá nhân trong nước và nước ngoài thực hiện hoạt động kinh doanh **thông qua việc góp vốn thành lập, mua cổ phần**, phần vốn góp của doanh nghiệp nhỏ và vừa khởi nghiệp sáng tạo.

2. Quỹ đầu tư khởi nghiệp sáng tạo được hình thành từ vốn góp của các nhà đầu tư tư nhân để đầu tư vào doanh nghiệp nhỏ và vừa khởi nghiệp sáng tạo theo các nguyên tắc sau đây:

a) Đầu tư vào doanh nghiệp nhỏ và vừa khởi nghiệp sáng tạo **không quá 50% vốn điều lệ của doanh nghiệp** sau khi nhận đầu tư;

b) Nhà đầu tư tư nhân góp vốn vào quỹ phải có điều kiện tài chính và chịu trách nhiệm về vốn góp của mình.

-Luật hỗ trợ doanh nghiệp vừa và nhỏ 2017 (tiếp)

Điều 18. Đầu tư cho doanh nghiệp nhỏ và vừa khởi nghiệp sáng tạo

4. Căn cứ vào điều kiện ngân sách địa phương, Ủy ban nhân dân cấp tỉnh trình Hội đồng nhân dân cùng cấp quyết định giao cho tổ chức tài chính nhà nước của địa phương thực hiện đầu tư vào doanh nghiệp nhỏ và vừa khởi nghiệp sáng tạo theo các nguyên tắc sau đây:

- a) Lựa chọn các quỹ đầu tư khởi nghiệp sáng tạo đủ điều kiện để cùng đầu tư vào doanh nghiệp nhỏ và vừa khởi nghiệp sáng tạo;
  - b) Khoản vốn đầu tư từ ngân sách địa phương **không quá 30% tổng vốn đầu tư** mà doanh nghiệp khởi nghiệp sáng tạo huy động được từ các quỹ đầu tư khởi nghiệp sáng tạo được lựa chọn;
  - c) Tiến hành chuyển nhượng vốn đầu tư cho nhà đầu tư tư nhân **trong thời hạn 05 năm** kể từ thời điểm góp vốn đầu tư. Việc chuyển nhượng vốn đầu tư được thực hiện theo quy định của pháp luật về quản lý, sử dụng vốn nhà nước đầu tư vào sản xuất, kinh doanh tại doanh nghiệp.
5. Chính phủ quy định chi tiết Điều này.

Nghị định số 38/2018/NĐ-CP ngày 11/3/2018

quy định chi tiết về đầu tư cho doanh nghiệp nhỏ và vừa khởi nghiệp sáng tạo.

Chương II QUỸ ĐẦU TƯ KHỞI NGHIỆP SÁNG TẠO

Điều 5. Quỹ đầu tư khởi nghiệp sáng tạo

1. Quỹ đầu tư khởi nghiệp sáng tạo không có tư cách pháp nhân, do *tối đa 30 nhà đầu tư góp vốn* thành lập trên cơ sở Điều lệ quỹ. Quỹ đầu tư khởi nghiệp sáng tạo không được góp vốn vào quỹ đầu tư khởi nghiệp sáng tạo khác.

2. Tài sản góp vốn có thể bằng Đồng Việt Nam, *vàng, giá trị quyền sử dụng đất và các tài sản khác có thể định giá được bằng Đồng Việt Nam*. Nhà đầu tư không được sử dụng vốn vay để góp vốn thành lập quỹ đầu tư khởi nghiệp sáng tạo.

3. Danh mục và hoạt động đầu tư của quỹ đầu tư khởi nghiệp sáng tạo bao gồm:

a) Gửi tiền tại các ngân hàng thương mại theo quy định của pháp luật;

b) Đầu tư *không quá 50% vốn Điều lệ* của doanh nghiệp nhỏ và vừa khởi nghiệp sáng tạo sau khi nhận đầu tư.

ĐỀ ÁN 844 VỀ HỖ TRỢ HỆ SINH THÁI KHỞI NGHIỆP ĐỔI MỚI SÁNG TẠO QUỐC GIA ĐẾN NĂM 2025

(Quyết định 844/QĐ-TTg ngày 18/5/2016 của Thủ tướng Chính phủ)

4. Tiếp tục triển khai Đề án Thương mại hóa công nghệ với quy mô dự án khoa học và công nghệ cấp quốc gia đến năm 2020 với các nội dung sau:

a) Xây dựng, phát triển ***mạng lưới các tổ chức thúc đẩy kinh doanh*** dựa trên việc lựa chọn, xây dựng năng lực cho một số cá nhân, nhóm cá nhân, doanh nghiệp khởi nghiệp đổi mới sáng tạo tiềm năng và đầu tư vốn ban đầu cho doanh nghiệp khởi nghiệp đổi mới sáng tạo;

b) Xây dựng ***mạng lưới nhà đầu tư cá nhân và mạng lưới quỹ đầu tư mạo hiểm*** cho khởi nghiệp đổi mới sáng tạo.

ĐỀ ÁN 844 VỀ HỖ TRỢ HỆ SINH THÁI KHỞI NGHIỆP ĐỔI MỚI SÁNG TẠO QUỐC GIA ĐẾN NĂM 2025

11. Nghiên cứu, đề xuất ban hành mới, sửa đổi, bổ sung các văn bản pháp luật cần thiết để thúc đẩy môi trường khởi nghiệp đổi mới sáng tạo về:

- a) Đăng ký thành lập, hoạt động của tổ chức, cá nhân ***đầu tư mạo hiểm***;
- b) Cơ chế, chính sách đầu tư, hỗ trợ ban đầu của Nhà nước và khuyến khích đầu tư tiếp theo cho khởi nghiệp đổi mới sáng tạo của các thành phần kinh tế, tổ chức, cá nhân và cộng đồng xã hội;
- c) Cơ chế hoạt động hỗ trợ khởi nghiệp của các Bộ, ngành, địa phương có nhu cầu và tiềm lực phát triển hoạt động khởi nghiệp;
- d) Cơ chế thuế, tài chính đặc thù đối với tổ chức và cá nhân có hoạt động khởi nghiệp đổi mới sáng tạo hoặc đầu tư cho khởi nghiệp đổi mới sáng tạo được áp dụng chính sách ưu đãi đầu tư, ưu đãi thuế đối với doanh nghiệp khoa học và công nghệ;
- đ) Cơ chế ***hỗ trợ thoái vốn của nhà đầu tư trong nước và nước ngoài*** từ khoản đầu tư vào doanh nghiệp khởi nghiệp đổi mới sáng tạo.

SƠM BAN HÀNH CÁC VĂN BẢN HƯỚNG DẪN CHI TIẾT VỀ ĐẦU TƯ MẠO HIỂM VÀ QUỸ ĐẦU TƯ MẠO HIỂM

- Nhà nước cần thí điểm thành lập và vận hành quỹ đầu tư mạo hiểm công nghệ cao theo quy định của Luật CNC 2008 và theo mô hình thành công của nước ngoài
- Sau một thời gian vận hành quỹ thí điểm, tổ chức tổng kết, đánh giá và xây dựng Nghị định về ĐTMH và Quỹ đầu tư khởi nghiệp (thay thế Nghị định 38/2018/NĐ-CP) và có thể thoái vốn nhà nước ra khỏi Quỹ thí điểm
- Hỗ trợ tư nhân đầu tư thiên thần và thành lập quỹ đầu tư mạo hiểm, có quy định thuận lợi cho các nhà đầu tư và quỹ đầu tư nước ngoài đầu tư vào các doanh nghiệp start-up Việt Nam.

2. CÁC TỔ CHỨC DỊCH VỤ TRONG HỆ SINH THÁI KHỞI NGHIỆP

- Đây là một thành tố quan trọng của hệ sinh thái khởi nghiệp (start-up ecosystem), nhưng Việt Nam gần như chưa quan tâm xây dựng.
- Là các đơn vị sự nghiệp (của nhà nước và tư nhân) thực hiện các hoạt động dịch vụ bao gồm : *tư vấn, môi giới, đánh giá công nghệ, thẩm định, giám định, kiểm định, định giá công nghệ, kiểm nghiệm, thử nghiệm sản phẩm, hỗ trợ đăng ký bảo hộ tài sản trí tuệ, xây dựng tiêu chuẩn, công bố chất lượng sản phẩm, truyền thông...*
- Được tổ chức dưới dạng các trung tâm dịch vụ, các vườn ươm (incubator), các sàn giao dịch, các không gian làm việc chung (co-working space), các công ty đại diện SHTT...

(tiếp)

- Nhà nước cần đầu tư cơ sở vật chất và nhân lực chất lượng cao cho một số đơn vị dịch vụ công có uy tín, được thừa nhận quốc tế, có thể làm chức năng giám định tối cao cho các tổ chức dịch vụ khác khi có tranh chấp.
- Có chính sách ưu đãi khuyến khích tư nhân đầu tư xây dựng các đơn vị dịch vụ tốt (đất đai, thuế, phí).
- Cần sớm xây dựng và đưa vào hoạt động các sàn giao dịch công nghệ tại các thành phố lớn (Hà Nội, Đà Nẵng, TP Hồ Chí Minh) có liên thông với các sàn giao dịch công nghệ lớn trong khu vực và quốc tế.
- Có chương trình đào tạo, huấn luyện, cấp chứng chỉ hành nghề đối với kỹ thuật viên, chuyên gia cho các đơn vị dịch vụ, nhất là chuyên gia giám định, định giá công nghệ, sở hữu trí tuệ, tiêu chuẩn, chất lượng

3. PHÁT TRIỂN DOANH NGHIỆP KHỞI NGUỒN (SPIN-OFF) CỦA CÁC VIỆN NGHIÊN CỨU, TRƯỜNG ĐẠI HỌC

- Có thể coi đây là “làn sóng thứ nhất” của trào lưu khởi nghiệp và là nguồn chủ yếu của doanh nghiệp start-up, là doanh nghiệp nhỏ và sơ khai nhưng có trình độ công nghệ cao, có tiềm năng phát triển, có tốc độ tăng trưởng nhanh và giá trị gia tăng lớn
- Doanh nghiệp spin-off do một hoặc một nhóm nhà khoa học ở các viện, trường trong quá trình nghiên cứu, đào tạo có thể tạo ra công nghệ mới, giải pháp mới, thành lập doanh nghiệp để gọi vốn, hoàn thiện công nghệ và sản phẩm, sau đó chuyển nhượng cho tổ chức, cá nhân có nguồn lực đầu tư lớn kinh doanh phát triển sản phẩm, bằng cách đó tự tạo nguồn vốn tái đầu tư nghiên cứu sản phẩm công nghệ khác.

Một vài đề xuất chính sách cho doanh nghiệp spin-off

- Cần có chính sách phù hợp khuyến khích các viện nghiên cứu, trường đại học thương mại hóa kết quả nghiên cứu và tạo nguồn doanh nghiệp khởi nghiệp cho thị trường, nhận đặt hàng từ các doanh nghiệp công nghiệp,
- Ưu tiên sử dụng quỹ đầu tư mạo hiểm có nguồn vốn ngân sách cho các doanh nghiệp spin-off vì các quỹ tư nhân thường không đầu tư cho giai đoạn gọi vốn của doanh nghiệp spin-off.
- Các trường đại học lớn cần thành lập Quỹ đầu tư khởi nghiệp, huy động đầu tư từ các nhà đầu tư là cựu sinh viên, cựu cán bộ của trường
- Mời gọi các quỹ đầu tư nước ngoài tham gia đầu tư cho start-up của sinh viên

Trân trọng cảm ơn